

amargi

3 Aylık Feminist Dergi
Yaz 2012 Sayı: 25

Sahibi

ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Fatma Nevin Vargün

Editörler:

Aksu Bora, Pınar Selek

Hazırlayanlar:

Ceren Zeynep Eren
Demet Gülçiçek
Fatma Nevin Vargün
İlknur Üstün
Melek Göregenli
Nil Mutluer
Nilgün Yurdalan
Nükhet Sirman
Sema Aslan
Semanur Sevim
Ülkü Özakın
Yıldız Ecevit
Zeynep Direk

Tasarım:

Tennur Baş

Kapak Fotoğraf

Tue Greenfort

Baskı: Mattek Matbaacılık

Adakale Sokak No: 32/27
Kızılay /Ankara
Tel: 0312 433 23 10

Yayın Türü:

3 Aylık Yerel Süreli Yayın

ISSN: 9771306759008

İletişim Adresi:

Bestekâr Sokak No:3/B
Kavaklıdere / Ankara
Tel: 0 538 4537645

E-posta: amargidergi@yahoo.com

Bu dergide yayımlanan
yazı ve fotoğraflar
sahibinden izinsiz kullanılamaz.

İÇİNDEKİLER

2 Bir Kadın

3 Amargi'den

Feminist Tartışmalar

4 Am Diyemeyeceksem, Bu Benim Feminizmin Değildir! - İsmigül Şimşek

8 8 Mart Gece Yürüyüşü ve Siyasi Kesişimsellik - Ülkü Özakın

10 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Feminist Analizi - Ömür Yılmaz

13 Richa Nagar'la Feminizmin Zor Soruları Üzerine - Selda Tuncer

Armudun Sapı Üzümün Çöpü

21 Mutfak Dedikoduları ile Kocakarı Hikayeleri Arasında Bir Ses Gezintisi -
Hatice Meryem

Dosya: Kadınların Dilinden 12 Eylül'ün İzini Sürmek

25 Editörden

26 Anlatı ve Kimlik - Zeynep Direk

29 Bir Darbe Oldu, Hayatım Değişti - Kumru Başer

33 12 Eylül'le Gidenler - Fatma Nevin Vargün

36 Masanın Başındakiler: Mahmut, Bekir, Dilaver - S. Dilek Şentürk

38 Hayallerimiz Var - Nazlı Azapçı

40 12 Eylül Yargılanıyor! - Pamuk Yıldız

44 12'ye 3 Kala - Şerife Özdemir

49 Tanıklarla 12 Eylül - Sevim Dinç

51 Sürgünde İki Kadın - İlknur Hacısotaoğlu

56 Çuval, Kedi ve Gullüm: Lubunyalının Tarihi - Zeynep Ceren Eren

58 Bir Aksanlı Göçmenlik - Halide Velioğlu

63 Annemin 12 Eylül'ü - Emel Uzun

66 Kaybedenler Kulübünün Çocuk Üyeleri - Elif Key

69 O Ni Ki Eyl Ül? - Nuran Kalpakçı

70 Biz Daha Doğmamıştık - Demet Gülçiçek, Rererö

72 Yeni Nesil Çok Rererö - Didem Türe

Fikir Takibi

74 Erkek Oluyorum Ey Ahali! - Ayşegül Taşıtman

76 Masal Bu Ya! - Yonca Güneş Yücel

78 Sokaklarda Dikiş, Nakış, Örgü: Yarnbombing - Seher Uysal

80 Vicdan Ne Demekti? - Ayşe Sağlam

82 Öncelikle Biz Şiddete Karşıyız - Evrim Yağbasan

83 Ama Ya Sesiniz Tahminlerin Ötesinde Gür İse? - Uğur Biryol

85 Bunları Yaşadık - Meral Akbaş, Zeynep Ceren Eren

91 4+4+4: Nedir Bu, Oyun mu Oynuyorsunuz? - Ayşe Panuş

94 Anne Beni Feyste Takdir Et, Takdim Et - Burcu Şimşek

95 Dünya Alem - Ülkü Özakın

99 İsrail'de Muhafazakâr Baskı ve Kadın Hakları - Duygu Atlas

102 Şair, Anne, Lezbiyen, Feminist Eleştirmen: Adrienne Rich - Hande Ögüt

106 Kitaplık - Sema Aslan

108 "Yok"luktan "Var"lığa Gülfer Akkaya ile Söyleşi - Esen Özdemir

AM DİYEMEYECEKSEM, BU BENİM FEMİNİZMİM DEĞİLDİR

İsmigül Şimşek

“Feminizm, seks işçiliği söz konusu olduğunda, savunulacak bir yanı olmadığını, patriyarkanın uzantısı olan bir sömürü biçimi olduğunu (kadınların yaptığı diğer tüm işlerden/mesleklerden keskin biçimde ayırarak, daha çok) iddia ederken, seks işçilerinin beyanlarını nereye koyuyor?”

Bilenler bilir, iki senedir 8 Mart alanlarının kimin olduğuna dair bir tartışma aldı başını gidiyor. Bu yazının bir motivasyonu, eylem değerlendirmesi sırasında ortaya çıkan tartışmaya katkı sunmak iken, diğer bir -kuşkusuz ilkinden bağımsız düşünölmeyecek olan- motivasyon da, Türkiye ana akım feminist hareketin en büyük eksiğı olduğunu düşündüğüm, “Feminizmin öznesi kimdir?” sorusuna cevap bulmaya da imkân sunabilecek olan beden politikalarının eksikliğidir. Bu tartışmanın son yıllarda hararetlenmesinin nedenini ben, üçüncü dalga feminizmin ve LBT mücadelesinin, bir yandan kendileri güçlenirken bir yandan da üniversitelerden ve LBT örgütlenmelerden çok sayıda kadını/transı 8 Mart alanlarına taşımasına ve dolayısıyla trans bireylerin ve transfeminizmi benimseyenlerin alandaki görünölüğünün artmasına bağlıyorum.

Bu seneki tartışmalar, bir tanesinin benzeri geçen sene de açılan iki-üç döviz üzerinden yürürken, esas olarak beden politikalarını, seks işçiliğini ve feminist hareketin öznelerini konu almış oldu.

Feminist hareket, söz beden politikalarına geldiğinde, haklı olarak her zaman söyleyecek bir şeye sahip. Zira beden, bizim bedenimiz. Ancak o “biz”, öyle kolay flulaşıveriyor ki, “biz” öznesine hâle gelmeden, her daim başka kadınların bedenleri hakkında konuşmak mümkün olabiliyor. Taciz tecavüz derken başkalarınınkinden, sevişme derken başkalarının cinselliğinden bahsetmek daha kolay. Hareketin özneleri kendi, tek tek kendi bedenlerini tanımıyor, kendi bedenleri ve cinsellikleri hakkında konuşmuyor. Tanınacak, yüzleşilecek, sevicecek, değıştirilecek, eleştirilecek, yargılanacak, övölecek, savunulacak, kurtarılabak olan bedenler ve cinsellikler hep başka kadınlarınki. Takip ettiğimiz davalar, “dayanıştığımız” kadınların taciz ve tecavüz davaları. Peki, bu davaların takibini örgütleyen kadınların, aynı ölkce içerisinde, aynı sistemden muzdarip bu kadınların kendi hikâyelerinde, hiç taciz ve tecavüz olmama ihtimali var mı? Ya da diyelim travmalarla yüzleşmek zor, anlaşılır; cinselliğimiz, fantezilerimiz, amlarımız, memelerimiz neden politikamızın konusu olmakta sınıfta kalıyor?

O kadar sınıfta kalıyor ki, 8 Mart alanına, kadınların kendi yazdıkları “Am, vöcut, meme benim; sevişiyorum, kime ne!” ya da “Kadınlar da mastürbasyon yapar” dövizlerini getirmeleri sorun teşkil edi-

yor. Ya gündemimiz(?) olmadığı için, ya bizi tacize açık hâle getirdiği için (tacize açık hâle gelmeyi, kadınların herhangi bir kıyafetine-eylemine-dövizine bağlamayı oldukça anti-feminist buluyorum, bu yüzden bunu tartışmaya gerek yok) ya da cinselliğimizi birkaç organa indirgediği için...

“Gündemimiz” olmadığı savı, ana akım feministler için acı ama gerçektir. Evet, yazının başında da dert edindiğim gibi, am-meme-sevişme, ana akım feminizmin öncelikli gündemi değil. Beden politikalarına gelince kendi bedenlerimiz, cinselliklerimiz, tutkularımız, hazlarımız, orgazmlarımız, fantezilerimiz, amlarımız, memelerimiz söz konusu olmadığından, dövizini alanda görmek de “gündemimiz mi?” sorusunu sordurabiliyor. Gelgelelim, üçüncü dalga feminizm bu gündemle yakından ilgili ve iki 8 Mart arasında bir yıl boyunca da beden politikalarına dair her türlü okumayı, atölyeyi, söyleşiyi, paneli, performansı, film gösterimini, tartışmayı yapıyor. Feminizmin öznesi kim sorusuna değmeden geçmeyecek şekilde anlatmayı denersem; ikinci dalga feministler tüm bu etkinliklerden nasiplenmemeyi ve enerjisini/zamanını mutlak ki feminizm için elzem

olan başka alanlara öncelemeyi seçtiği için, alanda beden politikasına dair bir döviz gördüğünde şaşkınlık ve öfke kaçınılmaz oluyor. Hâlbuki tüm o dövizler, bizatihi feminist mücadele içerisinden, ancak belli bir grubun yürüttüğünden daha geniş bir feminist mücadele içerisinden çıkıyor. Cinselliğimizi organlara indirgemekten ziyade, tam da “am” demek sorun yarattığı için kullanıyoruz. Evet, onun adı am ve bizim ama am demekten başka şansımız yok arzumuzu özgürleştirmek istiyorsak. Cinselliğimizi ona indirgediğimiz için değil, adının anılması hakkı elimizden alındığı ve erkeklerin küfrederken kullandığı bir nesneye dönüştüğü için söylüyoruz. Tam da bedenlerimizden ve organlarımızın isimlerinden utanmamaya ve tasarruflarını geri alma iddiasına sahip olduğumuz için. Kamusal alanda bu kelimeyi kullanmak bugün bizi tacize açık(!) hâle getiriyorsa, kalabalıkken ve 8 Mart’ta kullanalım da yarın getirmesin diye kullanıyoruz.

“Fahişeyim, feministim!” sloganıyla alana taşınmış olan seks işçiliğine gelince de durum değişmiyor elbet. Seks işçiliğinin bir işçilik olduğu gerçeğini kabul edip birlikte hareket etmek yerine, seks işçile-

rinin kurtarılması gereken kadınlar, seks işçiliğinin son bulması gereken bir zulüm olduğu yanılısamasında ısrarla tepiniyoruz. Biz, seks işçisi olmayan, çoğunlukla orta sınıf, eğitilmiş, beyaz kadınlar olarak, seks işçiliğinin nasıl bir deneyim olduğunu nereden biliyoruz? Feminizm, kendini, diğer tüm teori, politika, ideoloji, akım, örgütlenme vesairelerden, “deneyim üzerine kurulu olma” noktasında ayırmadı mı? Bizim yerimize neden bir takım sonsuz özgüvenli adamlar konuşuyor diye bir isyanla kendini bulmadı mı? Bütün teorilerimiz, deneyimlerimizden süzülmedi mi? Şimdi aynı feminizm, seks işçiliği söz konusu olduğunda, savunulacak bir yanı olmadığını, patriyarkanın uzantısı olan bir sömürü biçimi olduğunu (kadınların yaptığı diğer tüm işlerden/mesleklerden keskin biçimde ayırarak, daha çok) iddia ederken, seks işçilerinin beyanlarını nereye koyuyor?

İçerisinde sömürünün, ezilmenin olmadığı bir iş kolu yok şu anda kadınlar ve translar için. Dolayısıyla savunulacak herhangi bir iş kolu da yok. Satmadığımız çok az şeyden birisi değil maalesef bedenimiz ve emeğimiz. Söz konusu kapitalizm ve patriyarka olduğunda, hepimiz, emeğimizi ve bedenimizi farklı farklı alanlarda ve iş kollarında satmak zorundayız. Kimimiz ofis çalışanı, kimimiz sporcu, kimimiz dansçı, kimimiz ev emekçisi, kimimiz tezgâhtar, kimimiz gazeteci, kimimiz hostes... Eğer seks işçiliğinde farkı yaratan “seks” ise, bunun bir tür cinselliği yaşama pratiği olduğu iddiasını hiçbir seks işçisi örgütü taşımıyor zaten. Bu, seks işçisi olmayan feministlerin -yanlış- varsayımı. Hatırı sayılır sayıda lezbiyen seks işçisinin varlığı, aslında kanıtı gerek olmaması gereken bir gerçeğin, kadının kendi cinselliği ile seks işçiliğinin ayrı ayrı yürüyebileceğinin, canlı kanıtı. Kaldı ki, evlilik kurumu na dâhil kadınların hepsi, devlet tarafından seks hizmetini sağlamakla zaten yükümlü kılınmış durumda. Bu zorunlu hizmeti sağlamadığı takdirde, erkeklere tazminat davası açmaktan tutun da boşanma gerekçesine sahip olmaya kadar her hak sunuluyor. Emma Goldman’ın bundan bir asır önce “Fahişelik, bedenin, evlilik dışı yollarla satılmasıdır” sözü ve Red Umbrella’nın AWID yürüyüşündeki sloganı durumu özetliyor sanırım: “*Sex work is work!*” (seks işçiliği, işçiliktir)

Her üç dövize itirazda ve her iki örnekte ortak olan şey, toplumun kurulu ahlak anlayışından ve algısından ancak bir yere kadar sıyrılabilmiş olduğumuz

1 Mayıs 2009, Kaos-GL Fotoğraf Arşivi

gerçeğinin patlak vermesidir. Ana akım feministlerin seks işçiliğine bakışında, “zorunlu” vurgusunun bu kadar önem kazanmasını, seks işçilerinin bu işi yapmayı tercih edemeyecekleri iddiasını, seks işçiliğinin meşrulaştırılacak bir yanı olmadığını vurgulama hâlini, “kendini” seks işçilerinden keskince ayırma motivasyonunu, “onları” kurtarılabilecek kadınlar olarak konumlandırmayı; hepimizin içine işlemiş, ancak kurtulmaya çalıştığımız oranda samimi ve etkili siyaset üretebileceğimizi düşündüğüm, “ahlak” mefhumundan bağımsız okuyamıyorum.

Kutsanan el-kol-zihin emeğinin üzerine mücadeleler inşa edilir, Novamedli kadınların koşullarını iyileştirme mücadelesi feministlerce sahiplenilirken; seks işçileriyle yan yana durmak, iş kolunu neden fabrika işçiliğinden daha çok meşrulaştırmak olsun? Sistemden azade olamadığımız gerçeği dururken, hangimizin işi zorunlu değil ki? Hangimiz, şu anki işimizi yapmayı özgür iradeyle “tercih edecek” ayrıcalığa sahibiz ki? Hangimizin işinden bahsederken, mücademizin eksenine, iş kolunu tamamen ortadan kaldırmak yerine, iş kolu içerisindeki sömürü ve cinsiyetçiliğin ortadan kaldırılmasını koymuyoruz ki? Hepimiz tercih ettiğimiz hayatı yaşıyoruz da, seks işçileri mi en “kurban”?

Seks işçilerinin verdikleri seks hizmeti karşısında para alıyor ve kendi ekonomisini düzenleyebiliyor oluşu, evlilik kurumu içerisindeki bir kadının durumundan daha az aşağılayıcı görünüyor bana. Türkiye’de son yirmi yıldır, genelevlerde zorla çalıştırma, sigortasız çalışma ve son on yıldır işe alım yok.* Hâlbuki kadınların emekli de olabildiği, seks işçiliği için nadir güvenli yerler genel evlerken, sokakta çalışmak zorunda kalmak bir kadın için hayati tehlike taşımaya devam ediyor. Avrupa’da (geçici ya da süre-

Tanınacak, yüzleşilecek,
sevilecek, değiştirilecek,
eleştirilecek, yargılanacak,
övülecek, savunulacak,
kurtarılabilecek olan bedenler
ve cinsellikler hep başka
kadınlarınkı.

li) seks işçiliği yapan annelerden veya üniversite öğrencilerinden (özellikle eskortluk yaygın) bahsetmek mümkün; zira seks işçiliğinin “düşkün”lüğedenk düşmemesinin koşulları daha çok hazırlanmış. Türkiye’de ise, Avrupa’daki örneklerin tersine (*English Collective of Prostitutes, ECP*, İngiltere) örgütlü seks işçilerinin ağırlıklı olarak trans kadınlar olması, muhafazakârlık ve ahlakçılık yüzünden biyolojik kadınların seks işçisi olarak görünür olmaya çekinmesine bağlanabilir. Verili piyasa ekonomisinde, üretim-tüketim bu kadar kutsanırken, “fahişe” neden bir küfür? Muhafazakâr sermaye neden bu kadar korkuyor? (AKP, 2002’den beri kendi eliyle fuhuşa yol açmamak gerekçesiyle, genel evlerde işe alımı durdurdu*) Çünkü seks işçiliği ikiyüzlü ahlak anlayışını yıkıyor. Çünkü kadınlar ancak üreme merkezli, kutsal anne olmak için, sevgililerini-eşlerini-kocalarını doyurmak için seks yaparlar. Bu kadınlar, verdikleri seks hizmetinden para almaya başladıkları anda, artık bedenlerinin tasarrufları daha çok kendilerine ait olmaya başlar.

Eğer seks işçilerinin şiddet, zorlama, taciz-tecavüze, seks işçisi olmayan kadınlardan daha açık olduklarını düşünüyorsak; bu, mesleğin doğasında var olan, iş koluna içkin bir sorun değil, ahlakçılığın ve patriyarkanın sonucudur. Dolayısıyla yapmamız gereken, seks işçisi örgütleriyle daha çok yan yana gelmek, birlikte hareket etmek, genel evlerin koşullarının iyileştirilmesini ve devletin güvenceli işe alım politikası gütmelerini talep etmektir. Kapitalizm ve patriyarka olmasaydı ne olurdu bilemeyiz. Aynı kendi durumlarımız gibi. Ne daha az, ne daha çok.

Eğer bedenlerimiz ve cinselliklerimiz ile daha yakın, daha has, daha samimi, daha meraklı, daha özgüvenli, daha barışık, daha gerçek ilişkiler kurmayı

önümüze koyarsak göreceğiz ki, sık kullanılan, parayla seks satmanın cinsel şiddet olduğu argümanına karşılık, hâlihazırda, parasız cinsel şiddete uğruyoruz. Seks işçiliğindeki travmatizasyonu engellemek için seks işçiliğinin olmayacağı bir düzeni talep etmek yerine, patriyarkanın ve ahlakçılığın kendisiyle mücadele etmek; seks işçisi olmayan kadınlar olarak bizlerin, kendi “kurtulmuş” hayatlarımızdaki, evliliklerimizdeki, ailelerimizdeki, iş yerlerimizdeki, cinselliğimizdeki hazlar, arzular, şiddet ve travmalarla yüzleşmek sayesinde mümkündür.

Beden ve cinsellik konuşmuyor olmak, aynı zamanda cinsiyet kimliği politikalarına da ket vuruyor:

Am ve feminenlik (varoluş biçimi)=kadınlık (cinsiyet) = bulaşık yıkama (toplumsal cinsiyet)
Penis ve maskülenlik (varoluş biçimi) = erkeklik (cinsiyet) = musluk tamir etme (top. cinsiyet)

zincirini, soldaki eşitlikten değil de sağdaki eşitlikten kırmaya çalışmak, bugün artık işe yaramıyor. Kadınlığı, bulaşık yıkamaktan bağımsızlaştırmak için, “cinsiyet”(sex) kavramının yanına, “toplumsal cinsiyet” (gender) kavramı icat edilip eklenmiş, ne güzel olmuş. Ancak bugün gelinen noktada, mücadelenin genişlemesi ve büyümesinden doğru “gender” tanımını korumaya devam ederken, “sex” tanımını terk etmemek, mücadeleye ket vuruyor. “Feminenlik” ile kadınlığı ayırtırmadığımız, yani cinsiyetin de bir toplumsal inşa olduğunu söylemediğimiz sürece, çünkü feminizm, bugünkü birçok feministin ihtiyacına cevap vermiyor. Kendi bedenimize dair, kadın olmanın hangi cinsellik ve bedene sahip olmak/olmamak demek olduğuna dair soruları sormamak; feminen olmayan biyolojik kadınları, transkadınları, transerkekleri, interseksleri, kendini cinsiyetsiz tanımlayanları, kısacası toplumsal cinsiyet üzerine kurulu iktidar ilişkilerinden çıkarı olmayanları (beyaz-trans olmayan-biyolojik erkek hariç tüm toplumsal cinsiyetler) dışlamaya yol açıyor. İkili cinsiyet sistemini ortadan kaldırmaya yönelik olmayan bir feminist mücadelenin, ilk zincirin sağlamlığı yerinde dururken ikincisini koparabileceği inancının hayalperest olduğunu düşünüyorum.

* Amargi Feminist Tartışmalar dizisinin, 5 Mayıs 2012 “Seks İşçiliği” konulu tartışmasında, Kadın Karpısı ve İstanbul LGBT’de aktivizmini sürdüren Şeval Kılıç’ın sunumundaki verilerden yararlandım.